

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКА НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ МІСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА

Н.В. Водка

Методичні вказівки

до самостійної роботи та проведення практичних занять

з дисципліни

«Науково-дослідницька робота студентів»

(для студентів 4 курсу денної форми навчання
спеціальності 6.050100 «Економіка підприємства»)

Методичні вказівки до самостійної роботи та проведення практичних занять з дисципліни «Науково-дослідницька робота студентів» (для студентів 4 курсу денної форми навчання спеціальності 6.050100 «Економіка підприємства») / Укл.: Водка Н.В. – Харків: ХНАМГ, 2009. – 15 с.

Укладачі: Н.В. Водка

Рецензент: доц., к.е.н. В.О. Костюк

Рекомендовано кафедрою міської та регіональної економіки,
протокол № 5/1 від 22.01.2009 р.

Зміст

Стор.

Вступ	4
1. Мета і завдання дисципліни	5
2. Тематичний план вивчення дисципліни з погодинним розподілом	6
3. Зміст програми дисципліни за темами	6
4. Плани практичних і семінарських занять	8
5. Тематика звітів з науково-дослідницької роботи	9
6. Завдання для самостійної та індивідуальної роботи студентів	10
7. Оцінка знань	11
Список літератури	14

Вступ

Науково-дослідницька робота студентів відноситься до дисциплін за вибором вищого навчального закладу в навчальному плані освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр». На вивчення цієї дисципліни за денною формою навчання передбачено 1,5 кредиту, в тому числі практичні й семінарські заняття – 16 год., самостійна робота студентів – 38 год.

Згідно з навчальним планом вивчення дисципліни здійснюється протягом 8 семестру і завершується складанням заліку.

1. Мета і завдання дисципліни

Головне призначення навчальної дисципліни – оволодіння методами дослідницької роботи і набуття необхідних практичних навичок для її проведення.

Основними завданнями навчальної дисципліни є:

- оволодіння методами дослідницької роботи й набуття практичних навичок з її проведення;
- аналіз та систематизація економічної інформації;
- підготовка наукових оглядів з проблем професійної діяльності;
- виявлення економічних проблем для аналізу конкретних ситуацій і розробка заходів щодо їх вирішення.

Предмет дисципліни – методика дослідницької роботи в сучасних умовах розвитку держави і на цій основі вирішення конкретних економічних завдань як у навчальному процесі, так і у виробничій діяльності.

Змістові модулі:

ЗМ 1. Поняття наукового дослідження.

ЗМ 2. Методологія проведення досліджень.

Внаслідок вивчення дисципліни «Науково-дослідницька робота студентів» студент повинен знати:

- * зміст наукових категорій;
- * основні напрямки економічних досліджень;
- * методологію теоретичних і експериментальних досліджень;
- * вимоги й правила виконання науково-дослідницької роботи.

вміти:

- * аналізувати економічну інформацію;
- * аналізувати мету і завдання дослідження;
- * планувати й проводити дослідження;
- * обробляти результати досліджень;
- * формулювати висновки у вигляді звіту, доповіді.

До переліку взаємозв'язаних дисциплін (за навчальним планом) віднесені:

- Економіка підприємства;
- Аналіз господарської діяльності;
- Фінанси підприємства;
- Економічний механізм функціонування підприємства;
- Планування.

2. Тематичний план вивчення дисципліни з погодинним розподілом

Модулі	Тема	Семінарські й практичні заняття, год.	Самостійна робота, год.
1	1. Наука і наукове дослідження	2	4
	2. Загальні вимоги і правила оформлення наукових досліджень	2	–
	3. Формулювання теми дослідження	2	12
	4. Формулювання цілі і завдань досліджень	4	14
2	5. Методологія теоретичних досліджень	2	6
	6. Методологія експериментальних досліджень	4	2
	Всього годин	16	38

3. Зміст програми дисципліни за темами

Тема 1. Наука і наукове дослідження

Поняття науки як системи знань, що безперервно розвивається. Ознаки наукового знання. Правильність наукового знання. Головна ознака і головна функція науки. Мета науки. Етапи розвитку науки. Шлях пізнання. Поняття. Категорії. Принципи. Наукові закони. Теорії. Методи. Гіпотеза як науково обґрунтовані припущення.

Поняття наукового дослідження і цілі наукового дослідження. Методологія. Емпіричні й теоретичні завдання, що виникають при вирішенні наукових проблем. Спостереження і експеримент як методи пізнання.

Етапи виконання дослідницької роботи. Класифікація наукових досліджень.

Тема 2. Загальні вимоги і правила оформлення науково-дослідницької роботи

Загальні вимоги до науково-дослідницької роботи. Структура звіту. Вимоги до змісту та оформлення реферату, змісту, вступу, характеристики підприємства, обґрунтування актуальності обраної теми, висновків.

Правила оформлення НДР згідно з вимогами ДСТУ 3008-95 «Документація. Звіти у сфері науки і техніки».

Тема 3. Формулювання теми дослідження

Науковий напрямок. Поняття проблеми. Проблема складається з ряду тем. Етапи постановки тем: формулювання проблем, розробка структури проблем, встановлення актуальності проблеми.

Вимоги, що ставляться до тем: актуальність, повинна вирішувати наукове завдання, бути економічно ефективною, відповідати профілю наукового колективу, можливість її здійснити.

Методи оцінки перспективності тем.

Тема 4. Формулювання мети і завдання дослідження

Наукове дослідження після вибору тем починається з вивчення науково-технічної інформації. Облік проробленої інформації відображається у складанні бібліографії. Вміння роботи над літературою. Мета вивчення. Шляхи підвищення ефективності розумової праці: самостійність, систематичність і наполегливість.

Способи запам'ятовування: механічний, логічно-смісловий, вільний.

Проробка науково-технічної інформації включає виписки, анотації, конспекти. Способи складання конспектів: послідовний, вибірковий.

Аналіз інформації, що проробляється. Власні точки зору на інформацію.

Тема 5. Методологія теоретичних досліджень

Методи теоретичних досліджень. Дедукція і індукція. Аналіз і синтез. Абстрагування і формалізація. Логічний і історичний. Поняття моделі. Фізичне і математичне моделювання.

Етапи теоретичних розробок наукового дослідження: вивчення фізичної і економічної сутності процесу, явища; формулювання гіпотези дослідження, обґрунтування і розробка фізичної або економічної моделі; математизація моделі; аналіз теоретичних рішень, формулювання висновків.

Тема 6. Методологія експериментальних досліджень

Основна мета експерименту – перевірка теоретичних положень і більш глибоке вивчення теми дослідження. Натуральні й штучні експерименти. Пошукові експерименти. Експериментальні дослідження лабораторні й виробничі.

Поняття методології експерименту. Основні етапи методології експерименту: розробка плану-програми експерименту; оцінка вимірів і вибір засобів для проведення експерименту; проведення експерименту; обробка і аналіз експериментальних даних.

4. Плани практичних і семінарських занять

№ п/п	Найменування тем занять	Кількість годин
1.	Тема 1. Наука і наукове дослідження 1. Розвиток економічних наук і їх класифікація 2. Основні напрямки досліджень в економіці 3. Економічна криза і її вплив на підприємства міського господарства	2
2.	Тема 2. Загальні вимоги і правила оформлення науково-дослідницької роботи	2
3.	Тема 3. Формулювання теми дослідження 1. Основні напрямки економічних досліджень на підприємствах міського господарства на сучасному етапі розвитку економіки	2

4.	Тема 4. Формулювання мети і завдань дослідження 1. Обґрунтування актуальності обраної теми дослідження 2. Звіт з вивчення теми дослідження	4
5.	Тема 5. Методологія теоретичних досліджень 1. Використання математичних моделей для наукових досліджень 2. Статистичні моделі як основа теоретичних досліджень 3. Методологічні принципи теоретичних досліджень	2
6.	Тема 6. Методологія експериментальних досліджень 1. Економічні експерименти на рівні підприємства 2. Економічні експерименти на макрорівні	4
	ВСЬОГО	16

5. Тематика звітів з науково-дослідницької роботи

1. Організаційно-правова форма підприємницької діяльності підприємства. Переваги. Недоліки. Можливості їх подолання.
2. Особливості формування цінової політики на підприємствах міського господарства в сучасних умовах.
3. Аналіз та удосконалення організаційної структури підприємства.
4. Моделювання варіантів застосування різних форм оплати праці та методів стимулювання співробітників.
5. Вивчення товарів (послуг) й споживачів продукції. Стимулювання збуту, маркетинговий аналіз і маркетингова стратегія.
6. Дослідження джерел фінансування оновлення основних фондів.
7. Розробка програми реформування підприємства.
8. Удосконалення механізму оплати за проїзд.
9. Формування ринкових відносин у житловій сфері.
10. Реструктуризація підприємств міського господарства.
11. Підвищення платіжної дисципліни споживачів.
12. Шляхи зниження дебіторської заборгованості.
13. Оптимізація грошових потоків комунальних підприємств.
14. Вдосконалення системи формування доходів.

15. Визначення параметрів ресурсозбереження на підприємствах міського господарства.
16. Забезпечення економічних передумов для підвищення якості послуг.
17. Економічні механізми удосконалення експлуатації основних фондів.
18. Розробка механізму управління витратами.
19. Оборотні фонди підприємства: нормування, ефективність використання.
20. Взаємозв'язок і взаємодія стратегічного і тактичного планування на підприємстві.
21. Використання прибутку підприємства: дивідендна політика.
22. Резерви і фактори зростання прибутку.
23. Організація безготівкових розрахунків. Основні форми. Переваги й недоліки кожної з основних форм безготівкових розрахунків.
24. Демоніполізація ЖКГ і створення конкурентного середовища на ринку житлово-комунальних послуг.
25. Забезпечення безбиткового функціонування підприємств ЖКГ (за галузями).
26. Участь громадськості в реалізації державної та регіональної політики щодо реформування і розвитку ЖКГ.
27. Удосконалення системи управління ЖКГ.
28. Економічно обґрунтовані тарифи на житлово-комунальні послуги: теорія та практика.
29. Витрати на капітальний ремонт житлового фонду як складова тарифів за житло.
30. Рівень експлуатаційної безпеки зносу основних фондів у ЖКГ та витрати і втрати при виробництві житлово-комунальних послуг.

6. Завдання для самостійної та індивідуальної роботи студентів

Найменування тем і питань, що виносяться для самостійної роботи	Кількість годин	Форма звіту
Тема 1. Наука і наукове дослідження 1. Основні групи наук, що представляють сучасну систему наукових знань, та їх характеристика 2. Основні підходи визначення предмета економічних досліджень представниками різних течій	4	Конспект, доповідь

Тема 3. Формулювання теми дослідження 1. Основні освітньо-кваліфікаційні вимоги до спеціалістів 2. Основні напрямки економічних досліджень на різних підприємствах міського господарства на сучасному етапі розвитку економіки 3. Вибір теми дослідження	12	Доповідь
Тема 4. Формулювання мети і завдань дослідження 1. Інформаційний пошук як невід'ємна частина наукових досліджень 2. Економічний ефект як складова частина обґрунтування теми наукового дослідження 3. Сучасні методи запам'ятовування інформації 4. Обґрунтування актуальності обраної теми дослідження 5. Звіт з вивчення теми дослідження	14	Конспект, доповідь
Тема 5. Методологія теоретичних досліджень 1. Використання математичних моделей для наукових досліджень 2. Статистичні моделі як основа теоретичних досліджень 3. Методологічні принципи теоретичних досліджень	4	Доповідь
Тема 6. Методологія експериментальних досліджень 1. Економічні експерименти на рівні підприємства 2. Економічні експерименти на макрорівні	2	Доповідь
Всього	38 годин	

Однією з форм контролю самостійної роботи студентів є звіт з обраної теми дослідження. Тема дослідження обирається студентом самостійно і узгоджується з викладачем. Звіт повинен відповідати вимогам, що встановлені для науково-дослідницьких звітів і належним чином оформлений. Рішення про успішність самостійної роботи приймається викладачем на основі захисту звіту з науково-дослідницької роботи.

7. Оцінка знань

Для оцінки успішності вивчення дисципліни застосовують модульно-рейтингову систему оцінки.

Загальний рейтинг визначають з урахуванням рейтингів поточного контролю за модулями та підсумкового контролю, заохочувальних і «штрафних» балів.

Заохочувальні бали включають усні відповіді, участь у дискусіях, доповіді за темами звітів. Вони складають не більше 20% рейтингу з дисципліни.

Одночасно до оцінки знань, вмінь, навичок включають «штрафні» бали за порушення навчальної дисципліни, здачу звітів після встановленого терміну. Кількість «штрафних» балів не перевищує 20% від загальної кількості балів.

Тестовий контроль проводиться одночасно для всіх студентів і не може виконуватися в інший час студентами, які пропустили тест-контроль, незалежно від причин їх відсутності. Компенсувати втрачені бали можна лише частково – за рахунок заохочувальних балів. Усі студенти отримують завдання одночасно. Здати виконане завдання можна раніше встановленого терміну, але не пізніше. Загальна кількість балів за тест вказується в тесті.

Критерії підсумкової оцінки на підставі поточного контролю

Відсоток балів, набраних в результаті виконання тестового завдання	Оцінка за національною шкалою	Градація за шкалою ECTS
більше 90-100 включно	Відмінно	A
більше 80-90 включно	Добре	B
більше 70-80 включно		C
більше 60-70 включно	Задовільно	D
більше 50-60 включно		E
більше 25-50 включно	Незадовільно з можливістю повторного складання	FX
від 0 до 25 включно	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	F

Рейтингова оцінка забезпечує комплексну оцінку компетентності, рівня професійного мислення, зменшує вплив суб'єктивних факторів і є прозорою.

Засоби контролю

Поточний контроль самостійної роботи студентів відбувається згідно з графіком деканату (кафедри). Рівень вивчення студентами програмних тем з дисципліни «Навчально-дослідницька робота студентів» оцінюють за виконаними звітами, написаними тестовими завданнями, практичними завданнями, анотованими звітами про розглянуті (обговорені) проблемні статті.

Засоби і форми поточного контролю (контрольні роботи, тестування та ін.)

№ п/п	Види контролю та їх стислий зміст	Години
1	Тестовий контроль за змістовим модулем № 1 в аудиторії	0,5
2	Тестовий контроль за змістовим модулем № 2 в аудиторії	0,5
3	Звіт з обраної теми дослідження	

До загального рейтингу включають і оцінку звіту з науково-дослідницької роботи з урахуванням його захисту.

Підсумковий контроль складає 40% від загальної кількості балів, отриманих за вивчення дисципліни.

Список літератури

1. Білуха М. Т. Основи наукових досліджень. – К.: Вища школа, 1997.
2. Бор М.З. Основи економічних досліджень. Логика, методологія, організація. Методика. – М.: Изд-во «ДИС», 1998.
3. Вербило О.Ф. Теоретичні основи навчання економічних дисциплін: Підручник. – К.: Вища школа, 1995.
4. Лудченко А.А. и др. Основи наукових досліджень: Уч. посібник. – Міністерство освіти і науки України. Под ред. А.А. Лудченко. – К.: Знання, 2000.
5. Основи наукових досліджень: Учебник для техн. вузов / В.И. Крутов, И.М. Грушко, В.В. Попов и др. – М.: Высш. шк., 1986.
6. Прокопенко Н. Д., Крутыкин А. Н. Основи наукових досліджень. – Донецк: ІАП НАН України – ДІЕХП, 2000.
7. Закон України «Про Загальнодержавну програму реформування і розвитку житлово-комунального господарства на 2004-2010 роки» від 24.06.2004 р. № 1869-IV.
8. Господарський кодекс України // Голос України. – 2003. – № 49.
9. Хозяйственное право: Учебник / Под ред. Макутова. – К., 2002. – 912 с.
10. Періодичні видання з проблем міського господарства.

Навчальне видання

Методичні вказівки до самостійної роботи та проведення практичних занять з дисципліни «Науково-дослідницька робота студентів» (для студентів 4 курсу денної форми навчання спеціальності 6.050100 «Економіка підприємства»).

Укладач: Наталія Василівна Водка

Редактор: М.З. Аляб'єв

Комп'ютерна верстка: Г.О. Павлова

План 2009, поз. 387 М

Підп. до друку 02.04.09 р.	Формат 60×84 1/16	Папір офісний.
Друк на різнографі.	Умовно-друк. арк. 0,7	Облік.-вид. арк. 1,0
Тираж 50 прим.	Замовл. №	

61002, м. Харків, ХНАМГ, вул. Революції, 12

Сектор оперативної поліграфії ЦНІТ ХНАМГ,
61002, м. Харків, вул. Революції, 12